

POSTANOWIENIE

Dnia 29 lutego 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący Sędzia SA:	Agnieszka Piotrowska (spr.)
Sędzia SA:	Beata Wolfke Kobzar
Sędzia SA:	Anna Guzińska

po rozpoznaniu w dniu 29 lutego 2012 r. na posiedzeniu niejawnym we Wrocławiu

sprawy z wniosku: **Agencji (...) w W.**

przy udziale: **B. S.**

o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika

na skutek zażalenia uczestniczki postępowania

na postanowienie Sądu Okręgowego w Opolu

z dnia 13 stycznia 2012 r., sygn. akt I Co 145/11

p o s t a n o w i a:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie I w ten sposób, że nadać klauzulę wykonalności prawomocnemu wyrokowi zaocznemu Sądu Okręgowego w B. z dnia 02.10.2008 r. (sygn. akt I C 211/08) utrzymanemu w mocy wyrokowi Sądu Okręgowego w O. z dnia 01.06.2010 r. (sygn. akt I C 476/08) oraz postanowieniu Sądu Okręgowego w O. z dnia 19.07.2011 r. (sygn. akt I C 476/08) w zakresie punktu II tego postanowienia, przeciwko małżonce dłużnika T. B. S. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, oddalając dalej idący wniosek;

II. oddalić zażalenie uczestniczki postępowania w pozostałej części.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy nadał na wniosek wierzyciela klauzulę wykonalności tytułom egzekucyjnym w postaci wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w B. z dnia 02.10.2008 r. sygn. akt I C 211/08 i utrzymującego go w mocy wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 01.06.2010 r. sygn. akt I C 476/08 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Okręgowego w O. z dnia 19.07.2011 r. oraz postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 19.07.2011 r. sygn. akt I C 476/08 przeciwko małżonkowi dłużnika B. S. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową (pkt I), zasądzając od dłużniczki na rzecz wierzyciela kwotę 110 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt II).

W motywach postanowienia Sąd ten wskazał, iż spełnione zostały przesłanki z art. 787 k.p.c. (w brzmieniu sprzed nowelizacji z 17.06.2004 r.) do nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika, gdyż B. i T. S. pozostają małżeństwem i byli nim w dacie powstania wierzytelności.

Sąd I instancji oddalił wnioski dowodowe uczestniczki o przesłuchanie świadków, albowiem okoliczności, na które mieliby zostać przesłuchani, nie mają jego zdaniem znaczenia dla oceny, czy zaistniały okoliczności umożliwiające wyłączenie możliwości zaspokojenia z majątku wspólnego, o których mowa w przepisie art. 41 § 3 k.r.o. w brzmieniu sprzed nowelizacji z 17.06.2004 r.

W przekonaniu Sądu Okręgowego wiedza lub ewentualny brak wiedzy małżonki dłużnika na temat prowadzonej przez niego działalności rolniczej i uzyskiwanych z tego tytułu dochodów pozostaje bez znaczenia dla oceny stopnia przyczynienia się dłużnika T. S. do powstania majątku wspólnego oraz dla oceny charakteru wierzytelności, zaś zasady współżycia społecznego nie mogą stanowić samodzielnej podstawy do ograniczenia możliwości zaspokojenia wierzyciela z majątku wspólnego. Wobec powyższego Sąd I instancji uznał, iż w niniejszej sprawie w żaden sposób nie zostały wykazane okoliczności, o których mowa w przepisie 41 § 3 k.r.o.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła małżonka dłużnika, zaskarżając je w całości i zarzucając:

- 1) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 41 § 3 k.r.o. przez jego niezastosowanie,
- 2) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 227 k.p.c. mające wpływ na treść zapadłego orzeczenia, przez bezpodstawne oddalenie wniosków dowodowych o przesłuchanie w charakterze świadków U. L. i H. C..

Skarżąca podniosła, iż niezrozumiałym jest stanowisko Sądu I instancji, który wskazał, iż nie wykazała ona przesłanek z art. 41 § 3 k.r.o., skoro Sąd ten oddalił wszystkie wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków, a zatem uniemożliwił stronie wykazanie istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności, czym naruszył przepis art. 227 k.p.c.

Ponadto wskazała, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki z art. 41 § 3 k.r.o., bowiem świadkowie mieli zeznawać na okoliczność ustalenia, czy pozwana wiedziała o działalności prowadzonej przez męża i się na nią zgadzała oraz jakie było znaczenie dochodów uzyskiwanych z tej działalności i ich przeznaczenie. Uczestniczka postępowania zarzuciła, że nie była zaangażowana w działalność gospodarczą męża, w tym okresie nie mieszkała z dłużnikiem, nie miała żadnej wiedzy o produkcji i dostawach zbóż, jakich dokonywał mąż i nigdy nie uzyskiwała z tego tytułu żadnych korzyści materialnych. Wobec powyższego powstałe z lekkomyślności męża długi nie mogą jej obciążać, bowiem gdyby uczestniczka wiedziała o lekkomyślnym zachowaniu dłużnika, nigdy by do tego nie doszło.

Wskazując na powyższe, żaląca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia przez oddalenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika, a ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie uczestniczki postępowania w istocie nie zasługiwało na uwzględnienie, jednakże Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone orzeczenie w celu doprecyzowania jego treści, albowiem tytułem wykonawczym, któremu należało nadać klauzulę wykonalności przeciwko małżonce dłużnika jest prawomocny wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w B. z dnia 2.10.2008 r. (sygn. akt I C 211/08) utrzymany w mocy po rozpoznaniu sprzeciwu pozwanego przez wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 1.06.2010 r. (sygn. akt I C 476/08) oraz punkt II postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 19.07.2011 r., sygn. akt I C 476/08, albowiem tylko te dwa tytuły nadają się do egzekucji.

Odnosząc się do meritum zażalenia, w pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, iż Sąd I instancji trafnie przyjął, że do rozpoznania wniosku wierzyciela zastosowanie znajduje art. 787 k.p.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z 17.06.2004 r. o zmianie ustawy kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1691).

W postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika według reguł z art. 787 k.p.c. w zakresie kognicji sądu pozostaje w zasadzie spełnienie warunków formalnych do nadania klauzuli, z zastrzeżeniem art. 787 § 2 kpc, o czym niżej, a więc czy wskazana przez wierzyciela osoba jest małżonkiem dłużnika oraz czy małżonkowie pozostawali w dacie powstania zobowiązania i pozostają nadal we wspólności majątkowej. Spełnienie owych warunków skarżąca przyznała na posiedzeniu w dniu 13.01.2012 r. i nie kwestionowała ich w zażaleniu.

Wyjątek od zasady jedynie formalnego badania tytułu wykonawczego przewiduje § 2 art. 787 k.p.c. sprzed nowelizacji stanowiący, że w postępowaniu tym Sąd na wniosek małżonka dłużnika, po ograniczonym merytorycznym badaniu (wyznaczonym treścią art. 41 § 3 k.r.o.), orzeka również o ograniczeniu lub wyłączeniu możliwości zaspokojenia się wierzyciela z majątku wspólnego. W tychże ramach mogą być rozpatrywane zarzuty małżonka dłużnika wskazujące na brak możliwości zaspokojenia się wierzyciela z majątku wspólnego małżonków, a mianowicie, gdy z uwagi na charakter wierzytelności lub stopień przyczynienia się dłużnika do powstania majątku wspólnego, byłoby to sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Ani w toku postępowania przed Sądem I instancji, ani w zażaleniu małżonka dłużnika nie argumentowała, by stopień przyczynienia się dłużnika do powstania majątku wspólnego był znikomy lub żaden, zatem ta przesłanka nie podlegała ocenie Sądu.

Skarżąca podnosiła natomiast, że za niemożnością zaspokojenia wierzyciela z majątku wspólnego przemawia charakter wierzytelności wynikającej z działalności gospodarczej prowadzonej przez T. S., o której istnieniu uczestniczka nie wiedziała, bowiem nie była w żaden sposób zaangażowana w działalność gospodarczą i rolniczą męża, w latach 2001 – 2002 nie zamieszkiwała z dłużnikiem, a jej centrum życiowe mieściło się w B.. W związku z powyższym nie miała ona żadnej wiedzy na temat produkcji i dostaw zbóż, jakich dokonywał jej mąż, jak i uzyskiwanych z przez niego dochodów, nigdy też – jak twierdziła – nie uzyskała z tego tytułu żadnych korzyści materialnych.

Należy zauważyć, że ustalając stan faktyczny w sprawie, Sąd Okręgowy w oparciu o wysłuchanie uczestniczki istotnie stwierdził, że w latach 1999-2001 B. S. mieszkała częściowo z mężem w G., a częściowo w B., gdzie opiekowała się swoimi rodzicami. Nie pomagała ona mężowi w prowadzeniu działalności rolniczej, nie wiedziała, jakie podpisywał umowy i jakie z tego tytułu osiągał dochody. Nie знаła szczegółów dotyczących otrzymanych przez męża dopłat i nie rozmawiała z mężem na temat jego spraw zawodowych.

Trzeba mieć przy tym na względzie, że na te same okoliczności mieliby zeznawać zawnioskowani przez uczestniczkę w odpowiedzi na wniosek o nadanie klauzuli świadkowie, zatem przeprowadzenie dowodu z ich zeznań było zbędne. Wobec powyższego za chybiony należało uznać zarzut naruszenia przepisu art. 227 k.p.c. (który nota bene powinien być sformułowany jako zarzut naruszenia art. 217 par. 2 kpc w związku z art. 227 kpc w związku z art. 13 par. 2 kpc), bowiem w istocie Sąd oddalił wnioski dowodowe dotyczące takich okoliczności faktycznych, które już ustalił zgodnie z twierdzeniami zgłaszającej te wnioski uczestniczki postępowania.

Nie w pełni trafnie uznał natomiast Sąd Okręgowy, że wiedza lub ewentualny brak wiedzy małżonki dłużnika na temat prowadzonej przez niego działalności rolniczej i uzyskiwanych z tego tytułu dochodach pozostaje bez znaczenia dla oceny charakteru wierzytelności. Okoliczność ta mogłaby mieć bowiem znaczenie, gdyby w sprawie zaistniały jeszcze inne dodatkowe okoliczności (np. jednoczesna wieloletnia separacja faktyczna, niekorzystanie z dochodów dłużnika), których całokształt przemawiałby za uznaniem, że zaspokojenie się wierzyciela z majątku wspólnego małżonków byłoby to sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Jednakże w rozpatrywanej sprawie małżonka dłużnika takich dodatkowych okoliczności nie powołała, Tak więc podzielić należy stanowisko Sądu I instancji, że brak wiedzy uczestniczki o prowadzonej przez dłużnika działalności rolniczej i uzyskiwanych z tego tytułu dochodach nie może samodzielnie przemawiać za ograniczeniem lub wyłączeniem możliwości zaspokojenia się wierzyciela z majątku wspólnego.

Nie można bowiem pomijać, że uczestniczka postępowania sama przyznała, że we wskazanym okresie nie pracowała zawodowo, była na utrzymaniu męża, który dawał jej pieniądze, ilekroć o nie poprosiła. Mąż w całości przyczyniał się do zaspokojenia potrzeb rodziny, którą przez swój związek z uczestniczką założyli w 1980 r., z dochodów osiągniętych przez niego z działalności rolniczej, w tym dopłat do skupu zbóż.

Małżonkowie do chwili obecnej pozostają w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej, a w 2010 r. – co wynika z odpisu z księgi wieczystej załączonej do wniosku i wysłuchania uczestniczki – kupili do majątku wspólnego nieruchomość. Niechęć małżonka do uzyskania wiedzy o prowadzonej przez współmałżonka działalności zawodowej, brak jakiegokolwiek zainteresowania tą działalnością, nie dowodzi bowiem, że uczestniczka nie korzystała z wypracowanego przez męża majątku, tym bardziej, że z jej wysłuchania jednoznacznie wynika, że mąż utrzymywał rodzinę.

Nie można także uznać, by postępowanie dłużnika było lekkomyślne, bowiem – jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Opolu w sprawie o sygn. akt I C 476/08 – dłużnik przez 2 lata (2001 – 2002) świadomie składał nieprawdziwe oświadczenia, na podstawie których uzyskał dopłaty od wierzyciela, zwiększające jego dochód z działalności rolniczej.

Trafnie zatem ocenił Sąd I instancji, i ocenę tę Sąd Apelacyjny w całości podziela, że uczestniczka postępowania nie wykazała, by charakter wierzytelności, której zaspokojenia domaga się wierzyciel, przemawiał za wyłączeniem możliwości zaspokojenia się wierzyciela z majątku wspólnego z uwagi na zasady współżycia społecznego w świetle art. 41 § 3 k.r.o., co zarzut naruszenia tego przepisu czyni całkowicie bezzasadnym.

Wobec powyższego, skoro nie zachodziły przesłanki z art. 787 § 2 k.p.c. w zw. z art. 41 § 3 k.r.o., Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 i art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., orzekł jak w postanowieniu.

bp